

# דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו בליל זאת חנוכה תשפ"א לפ"ק

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון אלף ר'

שמתגלה בו חלק מאור הגנוז שהיה בתחלת הבריאה, שאדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו (חגיגה יב.), והאירה ל"ו שעות (ב"ר יב-ו), ולכן מדליקין בימי חנוכה ל"ו נרות כידוע, ומתנוצץ בה אור התורה ביתר שאת.

\*

**והנה** ידועים דברי הבית יוסף (סימן תרע) דהנס ביום הראשון היה שנתמלא תיכף הפך או המנורה בשמן חדש, ושפיר היה נס ביום הראשון ע"כ. ועל זה הקשו דאם כן לא היה נס ביום השמיני, שהרי נתמלא ביום השביעי השמן ליום השמיני. ונראה בטעם דקבעו חג גם ביום השמיני שלא היה עוד בו נס, אלא שהדליקו מתוצאות הנס ביום שעבר, והוא דאיתא במדרש (במדב"ר כא-כג) אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה עליך להוסיף לנו מועדות וכו', אמר להם הקב"ה חייכם איני מחזיר ימים טובים מכם, אלא אני מוסיף לכם מועדות שתשמחו בהם שנאמר (במדבר כט-לה) ביום השמיני עצרת תהיה לכם ע"כ.

**וביאר** מרן מהרי"ד מבעלזא זי"ע, כי ישראל ביקשו מה' שיזכו להמשיך עליהם קדושת המועדים על כל השנה, ולהרגיש כל השנה השפעת קדושתה, ועליך להוסיף לנו מועדים. והשיב להם הקב"ה שקיבל בקשתם, וחייכם אין אני מחזיר אותם מכם, ובידכם הוא, שנאמר ביום השמיני עצרת תהיה לכם, ושמיני עצרת הוא גם כן

**היום** האחרון של חנוכה קורין בשם 'זאת חנוכה', והרבה טעמים נאמרו עלה. ויש לומר עוד, הנה אנו רואין שמכל עבודות שהיו בבית המקדש, לא נשאר לנו בעוה"ר מיום חורבנו שום זכר, רק אנו מקיימים ונשלמה פרים שפתינו, זולת מצות הדלקת המנורה שנשאר ממנה קשר לדורות עולם בהדלקת נרות חנוכה, לזכר הנס של נרות המקדש.

**ונראה** בטעמו, כי המנורה במקדש השפיע אור תורה לכל ישראל, כי נר מצוה ותורה אור. והמנורה היתה בה גביעים כפתורים ופרחים, רומזים על יופי התורה, אשר כל תלמיד ותיק מחדש בה חידושים שהם כפתור ופרח. ובנר המערבי של המנורה מעשה נסים היו בה, שאורה היה כמעין המתגבר יותר מכח השמן שניתנה בה, כי הלומד תורה לשמה זוכה לדברים הרבה וכו', ונעשה כמעין שאינו פוסק וכנהר שמתגבר והולך (אבות ו-א), כי השכינה במערב (בבא בתרא כה:), ומי שמדבק עצמו בשכינה מאיר אצלו אור התורה יותר מדרכי הטבע. וכיון שאין לנו שיעור רק התורה הזאת, על כן נשאר שיעור במצות הדלקת הנרות, להשפיע אורה של תורה עד עת קץ. כי בלי אור תורה אין קיום לעם ישראל, בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין (קידושין ל:).

**ובכל** שנה ושנה בימי החנוכה מתגלה שפע אורה של תורה, וכמו שכתוב בספה"ק (עיין בני יששכר כסלו ב-ח)

רק מהמשכת קדושת ימי הסוכות ע"כ. (הובא באהבת חיים לשמיני עצרת).

**ויש** לבאר סיום דברי המדרש שנאמר ביום השמיני עצרת תהיה לכם, כי ענין שמיני עצרת מבואר ברש"י (שם) כבנים הנפטרים מאביהם, והוא אומר להם קשה עלי פרידתכם, עכבו עמי יום אחד (סוכה נה:). ע"כ. והיינו כי אחר שהתאספו כמה ימים ביחד באהבה רבה ועזה, כאשר נפטרים עושין סעודה קטנה, אשר בו מצטמצם האהבה והדביקות מהימים שעברו, ומתוך כך זכרהו גם לאחר שמתפרדים. כן היא חג שמיני עצרת, אחר עבודת הימים הנוראים, עושין סעודה קטנה לצמצם בתוכה כל התשוקות של הימים שעברו, שיוכל להתעורר מהם במשך כל ימי השנה בעת שיעלו בזכרון.

**והנה** מבואר בקדמונים, דבפרשת אמור אחר סיום חג הסוכות, נסמכה פרשת המנוחה, ויקחו אליך שמן זית זך וגו' (ויקרא כד-ב), להורות על מה שעתידין חכמים להוסיף ימי חנוכה על מועדי ה'. ומה סוכות שמונה ימים אף חנוכה שמונת ימים. אך לכאורה אינו דומה לגמרי, כי שמיני עצרת רגל בפני עצמו (סוכה מז). לכמה דברים, והוי סוכות שבעת ימים ובסופו יום אחד שמיני עצרת, וחנוכה הם שמונת ימים ביחד. אך לפי שנתבאר יש לומר, דזאת חנוכה היא דומיא שמיני עצרת בסוכות, כי ביום האחרון של חנוכה מצמצמין כל הימים ביחד, כדי שיוכלו לעורר אותם במשך כל ימי השנה. והיינו כי באמת ביום האחרון לא היה עוד שום נס, שהשמן של יום ההוא נתמלא כבר ביום השביעי, וקבעו יום האחרון לחג בשביל שבאותו יום נהנו מהשמן של נס מאתמול. הרי כל ענינו של זאת חנוכה היא, להמשיך הנאת הנס מיום הקדום למחרתו, על כן זהו מעלת היום, דומיא דשמיני עצרת, סעודה קטנה לצמצם האהבה מהימים הקודמות, ושפיר דומה שמונת ימי חנוכה לשמונת ימי חג הסוכות. ולכן נקרא 'זאת' חנוכה, שיום זה משאיר הרשימא של חנוכה על כל השנה.

\*

**הנביא** אומר (ירמיה לא-ט) הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשועים, כי מדי דברי בו זכור אזכרנו עוד, על כן המו מעי לו, רחם ארחמנו נאום ה'. יש לומר בזה רמו על ימי חנוכה, דהנה כבר הקשו הא טומאה הותרה בציבור, ולמה הוצרכו לנס. ותירצו דטומאת זיבה לא הותרה בציבור (פסחים צה:), ועל כן הוצרכו לנס שיהיה להם שמן טהור. והנה מן התורה אין לעכו"ם שום טומאה (רמב"ם ה' טומאת מת א-ג), וטומאת זיבה בהדיא ממעטינן להו, דכתיב (ויקרא טו-ב) דבר אל בני ישראל וגו', איש איש כי יהיה זב מבשרו, בני ישראל מטמאין בזיבה ואין העכו"ם מטמאין בזיבה (נדה לד.). אלא שחכמים גזרו עליהן שיהיו כזבין לכל דבריהם, אפילו בשעה שאינם זבים, וכל כך למה, כדי שלא יהא תינוק ישראל רגיל אצלו (שבת יז:). וכתוב בחתם סופר (שבת כא:) דחכמי הדור אז היו נבוכים מה לעשות, אם להעמיד דבריהם במקום ביטול עבודת ההדלקה או לא, ועשה הקב"ה נס ודלק שמונה ימים מבלי שיצטרכו לבטל הדלקת הנרות, ומזה הראו להם מן השמים הסכמה על גדרי חכמינו ז"ל, ונתחזק הדת ותורה שבעל פה עכל"ק.

**ולפי** זה נס הנרות שעשה ה' אז, לא היתה בשביל שיוכלו להדליק המנוחה בבית ה', כי גם אם לא היו מוצאין פך שמן טהור, היו יכולין להדליק בשמן טמא. אלא הנס היה להורות כמה חביב אצל ה' גזירת חכמים שחששו שלא יהא תינוק ישראל רגיל אצל הגויים. ובשביל שלא יתבטל גם לשעה הוראה זו, על כן עשה להם ה' הנס דנרות.

**וזהו** שאמר הכתוב, הבן יקיר לי אפרים, אימתי הוא בן יקיר, אם ילד שעשועים, כאשר הילדים נשמרים בקדושה להיות ילד שעשוע לה'. כי מדי דברי 'בו', רומז לימי חנוכה שמונת ימים, כאשר אני מדבר מנס של חנוכה, אנו רואין איך סיבב ה' הכל כדי לחזק שמירת הילדים מלהיות שכיחים אצל עכו"ם, ועד כמה חש ה' שלא יתבטל תקנת חכמים. ורחם ארחמנו נאום ה', כי מצות לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל (דברים יז-יא), היא מצוה תצ"ו במנין המצות, וזהו כמספר רח"ם ב' פעמים, והמקיים מצות חכמים ולא זו מדבריהם, מעורר על עצמו רחם ארחמנו נאום ה'. ■